

ΚΕΔΙΣΑ ΚΕΔΙΣΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ
CENTER FOR INTERNATIONAL STRATEGIC ANALYSES**

Προς τα που δείχνει η Στρατηγική Πυξίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γεώργιος Κουκάκης

Ερευνητική Εργασία no. 78

ΚΕΔΙΣΑ ΚΕΔΙΣΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ
CENTER FOR INTERNATIONAL STRATEGIC ANALYSES

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΕΔΙΣΑ

Δρ. Ανδρέας Γ. Μπανούτσος	Πρόεδρος
Δρ. Παναγιώτης Σφαέλος	Αντιπρόεδρος & Δ/ντης Ερευνών
Βασίλης Παπαγεωργίου	Γενικός Γραμματέας
Αργέττα Μαλιχουτσάκη	Οικονομική Διαχειρίστρια
Ευάγγελος Διπλάρας	Μέλος
Ευάγγελος Κούλης	Μέλος
Αναστασία Τσιμπίδη	Μέλος

© 2022 Center for International Strategic Analyses (KEDISA, All Rights Reserved)

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without permission of the publisher

Προς τα που δείχνει η Στρατηγική Πυξίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Γεώργιος Κουκάκης

Απόφοιτος της Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων

Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Master of Arts) στη
«Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο»
του Πανεπιστημίου Αιγαίου

Χαλκίδα

23 Μαρτίου 2022

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	3
Η Ανάλυση Κινδύνου (Threat Analysis).....	4
Οι 4 Πυλώνες της Στρατηγικής Πυξίδας.....	5
Τι αλλάζει με τη Στρατηγική Πυξίδα;	7
Διαβάζοντας τα «ψιλά γράμματα»	9
Αντί για συμπέρασμα... ..	10
Παραρτήματα	12
Α. Στοιχεία της EEAS σχετικά με τη Στρατηγική Πυξίδα	13
Β. Στοιχεία της EEAS σχετικά με τη EU RDC	15
Γ. Οι αποστολές CSDP της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	17
Δ. Στοιχεία της EEAS σχετικά με τη συνεργασία ΕΕ-ΟΗΕ	18
Βιβλιογραφία.....	20

Εισαγωγή

Στις **21 Μαρτίου 2022** το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενέκρινε, σύμφωνα με σχετικό έγγραφο¹ που κοινοποίησε η Γενική Γραμματεία του στις εθνικές αντιπροσωπείες των κρατών-μελών της, την πολυσυζητημένη **Στρατηγική Πυξίδα** της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ακριβής τίτλος του εγγράφου ήταν «Μία Στρατηγική Πυξίδα για την Ασφάλεια και την Άμυνα. Για μία Ευρωπαϊκή Ένωση που προστατεύει τους πολίτες, τις αξίες και τα συμφέροντα και συνεισφέρει στην παγκόσμια ειρήνη και ασφάλεια». Τι αλλάζει όμως με το συγκεκριμένο έγγραφο και για ποιο λόγο έχει τόση σημασία; Επηρεάζει με κάποιο τη χώρα μας ή πρόκειται για ακόμα ένα «θεωρητικό» κείμενο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν έχει πρακτική εφαρμογή;

Στις παραγράφους που ακολουθούν θα επιχειρήσουμε να παρουσιάσουμε τα κυριότερα σημεία του πολυσέλιδου² αυτού κειμένου και να επισημάνουμε τις αλλαγές που πρόκειται να φέρει στις ζωές μας, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Καταρχάς το πρώτο πράγμα που οφείλουμε να τονίσουμε είναι το γεγονός ότι η Στρατηγική Πυξίδα -όπως όλα τα κείμενα στρατηγικού χαρακτήρα- δεν εκπονήθηκε «εν μία νυκτί», αλλά προέκυψε έπειτα από χρονοβόρες διαδικασίες. Το γεγονός αυτό έχει να κάνει αφενός με τη φύση του εγγράφου, καθώς περιέχει σημαντικό όγκο πληροφοριών και εκτιμήσεων και αφετέρου με τη διαδικασία έγκρισης, καθώς κάθε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσπαθεί μέσα από διαπραγματεύσεις με τα υπόλοιπα μέλη να ενσωματώσει κάποια από τα εθνικά του συμφέροντα στην εξωτερική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στην προκειμένη περίπτωση, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχε υποδείξει από τον **Ιούνιο του 2020**, τις τέσσερις κατευθύνσεις πολιτικής και τους συγκεκριμένους στόχους που θα έπρεπε να καλύπτει η Στρατηγική Πυξίδα, οι οποίοι ήταν η **διαχείριση κρίσεων** (crisis management), η **ανθεκτικότητα** (resilience), οι **συνεργασίες** (partnerships) και η **ανάπτυξη ικανοτήτων** (capability development). Στόχος της Στρατηγικής Πυξίδας ήταν ο καθορισμός μιας συνεκτικής προσέγγισης στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας και η ενίσχυση της υλοποίησης του επιπέδου φιλοδοξίας της ΕΕ, ιδίως όσον αφορά την ανταπόκριση σε εξωτερικές

¹ Βλ. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7371-2022-INIT/en/pdf>.

² Το κείμενο μαζί με το διαβιβαστικό έγγραφο αποτελείται από 47 σελίδες.

κρίσεις, την ανάπτυξη ικανοτήτων των εταίρων της αλλά και την προστασία τόσο της ίδιας της Ένωσης όσο και των πολιτών της.³

Η Ανάλυση Κινδύνου (Threat Analysis)

Για το σκοπό αυτό εκπονήθηκε αρχικά μια **Ανάλυση Κινδύνου**, ένα διαβαθμισμένο⁴ έγγραφο, το οποίο περιγράφει τις απειλές αλλά και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ή εκτιμάται ότι θα αντιμετωπίσει στο μέλλον η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η εν λόγω ανάλυση -η οποία εκπονήθηκε αξιοποιώντας στοιχεία του Κέντρου Πληροφοριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Υπηρεσίας Πληροφοριών του Στρατιωτικού Επιτελείου- είναι απαραίτητη προκειμένου να καθοριστούν ρεαλιστικοί στόχοι. Σύμφωνα με το σχετικό υπόμνημα⁵ που δημοσίευσε η Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο χρονικός ορίζοντας που καλύπτει η ανάλυση είναι 5 με 10 χρόνια.

Η Ανάλυση Κινδύνου δεν αφορά όλες τις κρίσεις ή τις προκλήσεις που σημειώνονται σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά αναλύει μόνο όσες επηρεάζουν την ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εστιάζοντας σε τρεις σύγχρονες τάσεις. Η πρώτη από αυτές εντοπίζεται σε παγκόσμιο επίπεδο και είναι η **επιβράδυνση του ρυθμού της παγκοσμιοποίησης** σε συνδυασμό με την αύξηση του οικονομικού ανταγωνισμού. Η δεύτερη εντοπίζεται σε περιφερειακό επίπεδο και είναι η επιδίωξη **διεύρυνσης της σφαίρας επιρροής** ορισμένων δυνάμεων, ενώ παρατηρείται και μία τρίτη τάση τόσο από κρατικούς όσο και από μη κρατικούς δρώντες, κατά την οποία γίνεται χρήση «**υβριδικών**» μέσων όπως κυβερνοεπιθέσεις, πληροφοριακές επιχειρήσεις και λοιπά μη-στρατιωτικά μέσα τα οποία σε συνδυασμό με την **τρομοκρατία** συνεχίζουν να απειλούν την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αυτό που κατέδειξε η Ανάλυση Κινδύνου είναι το γεγονός ότι η ενίσχυση της Πολιτικής για την Ασφάλεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι περισσότερο επιτακτική από ποτέ, καθώς οι απειλές που καλείται να αντιμετωπίσει είναι εξαιρετικά επικίνδυνες. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από την στενή συνεργασία τόσο μεταξύ των κρατών-μελών της όσο και μεταξύ των κρατών-μελών και των εταίρων της, αλλά και μέσα από την αύξηση των επιχειρησιακών

³ Βλ. https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/89049/questions-and-answers-threat-analysis-%E2%80%93-background-strategic-compass_en

⁴ Δεν είναι προσβάσιμο στο ευρύ κοινό, παρά μόνο σε συγκεκριμένα άτομα τα οποία είναι εξουσιοδοτημένα για το χειρισμό αντίστοιχων ζητημάτων.

⁵ Βλ. https://eeas.europa.eu/sites/default/files/2020_11_20_memo_questions_and_answers_-_threat_analysis_-_copy.pdf.

δυνατοτήτων της ΕΕ τόσο σε πολιτικό όσο και σε στρατιωτικό επίπεδο. Μέσα από αυτή τη διαδικασία θα προκύψει μία πιο δυνατή και ικανή Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία θα συνεισφέρει στην παγκόσμια και διατλαντική ασφάλεια, δρώντας συμπληρωματικά ως προς το ΝΑΤΟ, το οποίο παραμένει το θεμέλιο της συλλογικής άμυνας των μελών της.

Το πρώτο προσχέδιο της Στρατηγικής Πυξίδας εκπονήθηκε αρχικά το Νοέμβριο του 2021, ενώ επόμενες εκδόσεις τέθηκαν υπό διαπραγμάτευση τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 2022, προκειμένου να αντανακλούν τις τελευταίες διεθνείς εξελίξεις. Το τελικό κείμενο παρέχει στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μια κοινή αξιολόγηση του στρατηγικού περιβάλλοντος, διατυπώνοντας συγκεκριμένες προτάσεις για τη βελτίωση της ικανότητάς της να ενεργεί αποφασιστικά σε περιόδους κρίσεων και να υπερασπίζεται την ασφάλεια της ίδιας ως Οργανισμού αλλά και των πολιτών της. Στηρίζεται δε σε τέσσερις πυλώνες⁶, οι οποίοι εκφράζονται μέσα από τα ισάριθμα ρήματα: **Δρω** (Act), **Επενδύω** (Invest), **Ασφαλίζω** (Secure) και **Συνεργάζομαι** (Partner).⁷

Οι 4 Πυλώνες της Στρατηγικής Πυξίδας

Ο **πρώτος πυλώνας (ΔΡΩ)** σχετίζεται με την επιχειρησιακή ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να δρα γρήγορα και δυναμικά σε κάθε εμφανιζόμενη κρίση, είτε αυτόνομα είτε σε συνεργασία με άλλους δρώντες. Προκειμένου να το πετύχει αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει:

- Να διαθέτει την ικανότητα ταχείας ανάπτυξης⁸ [EU Rapid Deployment Capacity (EU RDC)] μέχρι 5.000 στρατιωτών για την αντιμετώπιση κρίσεων διαφόρων μορφών,
- Να είναι σε θέση να αναπτύξει 200 πλήρως εξοπλισμένους ειδικούς σε αποστολές Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας⁹ (ΚΠΑΑ) [Common Security and Defense Policy (CSDP)] εντός 30 ημερών,
- Να διεξάγει στρατιωτικές ασκήσεις στην ξηρά και τη θάλασσα,

⁶ Βλ. **Παράρτημα Α**.

⁷ Βλ. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/03/21/a-strategic-compass-for-a-stronger-eu-security-and-defence-in-the-next-decade/>.

⁸ Βλ. **Παράρτημα Β**.

⁹ Βλ. **Παράρτημα Γ**. Για περισσότερες λεπτομέρειες όσον αφορά την ΚΠΑΑ βλ. https://eeas.europa.eu/topics/common-security-and-defence-policy-csdp_en.

- Να ενισχύσει τη στρατιωτική κινητικότητα,
- Να ενισχύσει τις πολιτικές και στρατιωτικές αποστολές και επιχειρήσεις ΚΠΑΑ μέσα από μια πιο γρήγορη και ευέλικτη διαδικασία λήψης απόφασης, έναν πιο δυναμικό τρόπο δράσης αλλά και εξασφαλίζοντας μεγαλύτερη οικονομική αλληλεγγύη και
 - Να χρησιμοποιήσει πλήρως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ειρήνης¹⁰ (European Peace Facility).

Ο **δεύτερος πυλώνας (ΕΠΕΝΔΥΩ)** σχετίζεται με την ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να προβλέπει, να αποτρέπει και να αντιδρά σε τρέχουσες και ταχέως εξελισσόμενες απειλές ή προκλήσεις και να περιφρουρεί τα ευρωπαϊκά συμφέροντα ασφάλειας. Προκειμένου να το πετύχει αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει:

- Να ενισχύσει τις ικανότητες ανάλυσης πληροφοριών,
- Να αναπτύξει μία «**Υβριδική Εργαλειοθήκη**» και **Ομάδες Αντίδρασης**, οι οποίες θα ενσωματώνουν διαφορετικά εργαλεία για τον εντοπισμό και αντιμετώπιση μίας πληθώρας υβριδικών απειλών,
 - Να αναπτύξει περαιτέρω την «**Ψηφιακή Διπλωματική Εργαλειοθήκη**» και να καθιερώσει μία Ευρωπαϊκή Πολιτική Κυβερνοάμυνας, για την αντιμετώπιση κυβερνοεπιθέσεων,
 - Να αναπτύξει «**Εργαλειοθήκη Χειρισμού Ξένων Πληροφοριών και Παρεμβάσεων**»,
 - Να αναπτύξει μία Ευρωπαϊκή Διαστημική Στρατηγική για την Ασφάλεια και την Άμυνα και
 - Να ενδυναμώσει τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως θαλάσσιο δρώντα ασφάλειας.

Ο **τρίτος πυλώνας (ΑΣΦΑΛΙΖΩ)** σχετίζεται με τη δέσμευση που έχουν αναλάβει τα κράτη-μέλη για την ενίσχυση των αμυντικών δαπανών, προκειμένου να καλύψουν τα στρατιωτικά και πολιτικά «κενά» και να ενδυναμώσουν την Ευρωπαϊκή Αμυντική Τεχνολογική και Βιομηχανική Βάση. Προκειμένου να το πετύχει αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει:

- Να διαμορφώσει κατάλληλα τους εθνικούς στόχους ώστε να οδηγήσουν σε αυξημένες και βελτιωμένες δαπάνες που θα ταιριάζουν με τις ανάγκες ασφάλειας.

¹⁰ Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. https://ec.europa.eu/fpi/what-we-do/european-peace-facility_en.

➤ Να παρέχει επιπλέον κίνητρα για τη συνεργασία των κρατών-μελών ώστε να αναπτύξουν την ικανότητα να επιχειρούν σε ένα πολυεπίπεδο (multidomain) περιβάλλον που περιλαμβάνει την ξηρά, τη θάλασσα, τον αέρα, τον κυβερνοχώρο και το διάστημα.

➤ Να τονώσουν την καινοτομία στην αμυντική τεχνολογία για την κάλυψη στρατηγικών κενών και να μειώσουν την τεχνολογική και βιομηχανική εξάρτηση.

Ο **τέταρτος πυλώνας (ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΑΙ)** σχετίζεται με την αποτελεσματική αντιμετώπιση των κοινών απειλών και προκλήσεων. Προκειμένου να το πετύχει αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει:

➤ Να ενδυναμώσει τη συνεργασία με στρατηγικούς εταίρους όπως το ΝΑΤΟ¹¹, ο Ο.Η.Ε.¹² και περιφερειακούς εταίρους, συμπεριλαμβανομένων του ΟΑΣΕ¹³, της Αφρικανικής Ένωσης¹⁴ και της Ένωσης των Χωρών Νοτιοανατολικής Ασίας.¹⁵

➤ Να αναπτύξει πιο εξειδικευμένες διμερείς συνεργασίες με χώρες που έχουν κοινή αντίληψη και με στρατηγικούς εταίρους, όπως οι Η.Π.Α., ο Καναδάς, η Νορβηγία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιαπωνία και άλλοι.

➤ Να αναπτύξει εξειδικευμένες συνεργασίες με τα Δυτικά Βαλκάνια, την ανατολική και νότια γειτονιά της, συμπεριλαμβανομένης της Αφρικής, της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής, μέσα από την ενίσχυση του διαλόγου και της συνεργασίας, προωθώντας τις αποστολές και επιχειρήσεις ΚΠΑΑ και υποστηρίζοντας την ανάπτυξη ικανοτήτων.

Τι αλλάζει με τη Στρατηγική Πυξίδα;

Αυτό που αλλάζει με τη Στρατηγική Πυξίδα είναι το γεγονός ότι για πρώτη φορά τίθενται συγκεκριμένες προτάσεις, καθώς και ένα ακριβές χρονοδιάγραμμα εφαρμογής αυτών, ούτως ώστε να βελτιωθεί η ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να δρα αποφασιστικά σε περίοδο κρίσεων και να υπερασπίζεται την ασφάλεια και τους πολίτες της. Το κυριότερο μέσο για την ανάληψη τέτοιων δράσεων είναι η ικανότητα ταχείας ανάπτυξης [EU Rapid Deployment Capacity (EU RDC)]. Αυτή θα αποτελείται από **Ευρωπαϊκές Ομάδες Μάχης [EU**

¹¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. <https://www.nato.int/>.

¹² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. <https://www.un.org/en/>.

¹³ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. <https://www.osce.org/>.

¹⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. <https://au.int/>.

¹⁵ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. <https://asean.org/>.

Battlegroups (EUBGs)] σε συνδυασμό με προκαθορισμένες στρατιωτικές δυνάμεις των κρατών-μελών¹⁶ δύναμης 5.000 ατόμων.

Τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κινούμενα προς αυτή την κατεύθυνση, οφείλουν να καθορίσουν **μέχρι το τέλος του 2022** τις ακριβείς παραμέτρους της EU RDC. Επιδίωξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να διεξάγει την πρώτη στρατιωτική άσκηση αυτών των δυνάμεων **εντός του 2023** και να είναι πλήρως επιχειρησιακά αξιοποιήσιμες μέχρι το 2025. Για το σκοπό αυτό πρόκειται να δημιουργηθούν διάφορα επιχειρησιακά σενάρια, στα οποία θα εξασκηθούν κατά τη συγκεκριμένη αλλά και τις επόμενες ασκήσεις. Αυτά θα σενάρια θα συμβάλλουν στην καλύτερη προετοιμασία των εν λόγω δυνάμεων και την εξάσκηση των επιτελείων στη διαχείριση του πεδίου της μάχης και τη διαδικασία λήψης απόφασης.

Όσον αφορά στην ανάπτυξη των **200 πλήρως εξοπλισμένων ειδικών** σε αποστολές Κοινής Πολιτικής Ασφάλειας και Άμυνας¹⁷ (ΚΠΑΑ) [Common Security and Defense Policy (CSDP)] εντός 30 ημερών, αυτή τοποθετείται χρονικά στο καλοκαίρι του 2023. Η εν λόγω δραστηριότητα διεξάγεται στο πλαίσιο του **Συμφώνου Πολιτικής ΚΠΑΑ**¹⁸ που υπογράφηκε από τα κράτη-μέλη στις 19 Νοεμβρίου 2018 και υιοθετήθηκε¹⁹ από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις **13 Δεκεμβρίου 2021**. Το εν λόγω Σύμφωνο περιλαμβάνει 22 πολιτικές δεσμεύσεις, μεταξύ των οποίων είναι και η ανάπτυξη των εν λόγω ειδικών. Τέλος εντός του 2024 θα δημιουργηθεί μία διαδικασία ανάπτυξης πολιτικής ικανότητας για την εκτίμηση των αναγκών, την ανάπτυξη απαιτήσεων και την ανασκόπηση του Συμφώνου.

Με την ανάπτυξη της Πολιτικής **Κυβερνοάμυνας**, τη **Διαστημική Στρατηγική** αλλά και τις «**Εργαλειοθήκες**» που προαναφέραμε, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα συμβάλλει στην περαιτέρω ανάπτυξη των ικανοτήτων αντιμετώπισης των αναδύμενων «υβριδικών» απειλών. Αυτό θα επιτευχθεί μέσα από την διεξαγωγή κοινών προγραμμάτων εκπαίδευσης και την ανταλλαγή τεχνογνωσίας. Για την υλοποίηση αυτού του στόχου τα κράτη-μέλη θα πρέπει να καθορίσουν μέχρι τα μέσα του 2022 συγκεκριμένους δημοσιονομικούς στόχους, δίνοντας έμφαση στις

¹⁶ Βλ. https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/97895/questions-and-answers-background-strategic-compass_en.

¹⁷ Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. https://eeas.europa.eu/topics/common-security-and-defence-policy-csdp_en.

¹⁸ Το Σύμφωνο είναι αναρτημένο στο <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14305-2018-INIT/en/pdf>.

¹⁹ Βλ. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/12/13/civilian-csdp-compact-council-conclusions-commend-progress/> και <https://www.coe-civ.eu/kh/civilian-csdp-compact>.

αμυντικές δαπάνες για την ανάπτυξη ικανοτήτων αερομεταφορών, ανεφοδιασμού εν πτήση, Πληροφοριών-Αναγνώρισης-Επιτήρησης, κλπ.

Όσον αφορά τη συνεργασία με το **NATO** η Ευρωπαϊκή Ένωση στηριζόμενη στις Κοινές Δηλώσεις του 2016²⁰ και του 2018²¹, επιδιώκει να ενισχύσει τον πολιτικό διάλογο των δύο οργανισμών μέσα από την ανταλλαγή πληροφοριών, τη διεξαγωγή συναντήσεων, τις κοινές δηλώσεις και επισκέψεις, τις ασκήσεις και τις επιχειρήσεις διαχείρισης κρίσεων. Όσον αφορά τη συνεργασία με τον **Ο.Η.Ε.**²² η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδοκιμάζοντας τις προτεραιότητες (κλιματική αλλαγή, ανατρεπτικές τεχνολογίες και παραπληροφόρηση, COVID-19) που έθεσε η στρατηγική της συνεργασία στις Επιχειρήσεις Υποστήριξης της Ειρήνης και Διαχείρισης Κρίσεων²³, επιδιώκει την πολιτική και οικονομική του ενίσχυση προκειμένου να φέρει εις πέρας τις εντολές (mandates) του.

Διαβάζοντας τα «ψιλά γράμματα»

Πριν ολοκληρώσουμε την έρευνά μας, αξίζει να επισημάνουμε δύο γεγονότα που περιγράφονται μέσα στο κείμενο της Στρατηγικής Πυξίδας. Το πρώτο σχετίζεται με τη συμπεριφορά της **Ρωσίας** και πιο συγκεκριμένα με την πρόσφατη εισβολή στρατιωτικών της δυνάμεων στην Ουκρανία. Για την ακρίβεια το κείμενο της Στρατηγικής Πυξίδας ξεκινάει με τη φράση *«Η επιστροφή του πολέμου στην Ευρώπη, με την αδικαιολόγητη και απρόκλητη επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, μαζί με άλλες μεγάλες γεωπολιτικές αλλαγές προκαλούν την ικανότητά μας να προωθήσουμε το όραμά μας και να υπερασπιστούμε τα συμφέροντά μας»*.

Εκτός όμως από τη συγκεκριμένη φράση, το εν λόγω κείμενο είναι διάσπαρτο με αναφορές στην επιθετικότητα, την παραβίαση του Διεθνούς Δικαίου και των αρχών του Καταστατικού Χάρτη του Ο.Η.Ε., την υπονόμηση της διεθνούς και ευρωπαϊκής ασφάλειας και σταθερότητας, τη διεξαγωγή πληροφοριακών επιχειρήσεων, την απειλή χρήσης πυρηνικών όπλων καθώς και την προσπάθεια δημιουργίας σφαιρών επιρροής εκ μέρους της Ρωσίας,

²⁰ Βλ. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/07/08/eu-nato-joint-declaration/>.

²¹ Βλ. https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_156759.htm.

²² Βλ. **Παράρτημα Δ**.

²³ Βλ. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/01/24/un-eu-strategic-partnership-on-peace-operations-and-crisis-management-council-conclusions-on-priorities-for-2022-2024/>.

τονίζοντας παράλληλα το γεγονός ότι μέσα από αυτή τη στάση το μόνο που κατάφερε η Ρωσία ήταν να συσπειρώσει ακόμα περισσότερο τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το δεύτερο γεγονός σχετίζεται με την προκλητική εξωτερική πολιτική που ακολουθεί η Τουρκία στην Ανατολική Μεσόγειο. Πιο συγκεκριμένα, αν και στο κείμενο δεν χρησιμοποιούνται τόσο «βαριές» εκφράσεις όπως στην περίπτωση της Ρωσίας, αναφέρεται ότι *«Με την Τουρκία, η οποία συνεισφέρει στις αποστολές και τις επιχειρήσεις ΚΠΑΑ, θα συνεχίσουμε να συνεργαζόμαστε σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος. Παραμένουμε προσηλωμένοι στην ανάπτυξη μιας αμοιβαία επωφελούς συνεργασίας, αυτό ωστόσο απαιτεί αμοιβαία δέσμευση από την πλευρά της Τουρκίας ώστε να προχωρήσει σε έναν δρόμο συνεργασίας, διαρκούς αποκλιμάκωσης και να αντιμετωπίσει τις ανησυχίες της ΕΕ, σύμφωνα με τη δήλωση των μελών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 25^{ης} Μαρτίου 2021»*.

Σε επόμενο σημείο του κειμένου αναφέρει ότι **«Τέλος, οι εντάσεις στην Ανατολική Μεσόγειο παραμένουν, λόγω των προκλήσεων και των μονομερών ενεργειών εναντίον κρατών-μελών της ΕΕ και των παραβιάσεων των κυριαρχικών δικαιωμάτων κατά παράβαση του διεθνούς δικαίου, καθώς και της εργαλειοποίησης της παράτυπης μετανάστευσης, έχοντας τη δυνατότητα να κλιμακωθούν γρήγορα· εξασφαλίζοντας ένα σταθερό και ασφαλές περιβάλλον καθώς και μια σχέση συνεργασίας και αμοιβαίου οφέλους, σύμφωνα με την αρχή των σχέσεων καλής γειτονίας, είναι προς το συμφέρον τόσο της ΕΕ όσο και της Τουρκίας»**.

Από τις προαναφερθείσες αναφορές στη συμπεριφορά της Ρωσίας και της Τουρκίας, διαπιστώνουμε την έντονη ενόχληση που υπάρχει σε όλα σχεδόν τα ευρωπαϊκά κράτη απέναντι στις επιθετικές συμπεριφορές τρίτων κρατών. Ειδικά όσον αφορά τη στάση της Τουρκίας, ως χώρα αντλούμε μια προσωπική ικανοποίηση καθώς για άλλη μία φορά αναγνωρίζεται η προκλητική στάση που διατηρεί και η οποία αποτελεί απειλή για την ασφάλεια, την ειρήνη και τη σταθερότητα της ευρύτερης περιοχής. Με την τελευταία αναφορά μάλιστα, η Ευρωπαϊκή Ένωση «πετάει το γάντι» στην Τουρκία υποδεικνύοντάς της ότι το μέλλον της ευρωπαϊκής της πορείας εξαρτάται αποκλειστικά από την ίδια.

Αντί για συμπέρασμα...

Συνοψίζοντας, θα λέγαμε πως με τη Στρατηγική Πυξίδα η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε τα θεμέλια για μια πιο βαθιά συνεργασία των κρατών-μελών της στον τομέα της ασφάλειας και της άμυνας. Η επιθετική στάση της Ρωσίας ταρακούνησε την ηγεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

αναγκάζοντάς την να λάβει δραστικά μέτρα, μέσα από τις οικονομικές κυρώσεις που επέβαλε αλλά και την ενεργοποίηση των ποικίλων μηχανισμών που έχει αναπτύξει με την πάροδο του χρόνου. Όλα δείχνουν πως τα χρόνια που θα ακολουθήσουν θα βιώσουμε δραματικές αλλαγές σε πολλούς τομείς και ειδικότερα στον τομέα της ασφάλειας και άμυνας. Μία από αυτές, όπως όλα δείχνουν, θα είναι πιθανότατα και η δημιουργία Ευρωστρατού, οι λεπτομέρειες του οποίου δεν έχουν καθοριστεί ακόμα.

Κλείνοντας, θα παραθέσουμε μία φράση του Josep Borrell²⁴ ο οποίος, ειδικά μετά τις πρόσφατες εξελίξεις που αναφέραμε, σημειώνει εύστοχα ότι:

«Η Ευρώπη πρέπει να μάθει να μιλά τη γλώσσα της ισχύος. Μέσα στην επόμενη δεκαετία, θα κάνουμε ένα τεράστιο άλμα για να γίνουμε ένας πιο δυναμικός και αποφασιστικός πάροχος ασφάλειας, καλύτερα προετοιμασμένος να αντιμετωπίσει τις τρέχουσες και μελλοντικές απειλές και προκλήσεις»

²⁴ Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Κομισιόν) και Ανώτατος Αντιπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις Εξωτερικές Υποθέσεις και την Πολιτική Ασφάλειας

Παράρτημα

A. Στοιχεία της ΕΕΑΣ σχετικά με τη Στρατηγική Πυξίδα

MARCH 2022
#EUDefence
#StrategicCompass

STRATEGIC COMPASS

A STRATEGIC COMPASS FOR SECURITY AND DEFENCE

The EU needs to become a stronger and more capable actor in security and defence: both to protect the security of its citizens and to act in crisis situations that affect the EU's values and interests. With the Strategic Compass, Member States agree on a common strategic vision for the EU's role in security and defence and commit to a set of concrete and wide-ranging objectives to achieve these goals in the coming 5-10 years.

“Europe must learn to speak the language of power. Over the next decade, we will make a quantum leap to become a more assertive and decisive security provider, better prepared to tackle present and future threats and challenges.”

JOSEP BORRELL
High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy/
Vice-President of the European Commission

The world we face

A common strategic vision requires a common understanding of the threats and challenges the EU will face in the foreseeable future. The work on the Strategic Compass was therefore kicked-off in November 2020 with the EU's first-ever comprehensive threat analysis. In sum, it describes a European and global security landscape that is more volatile, complex and fragmented than ever due to multi-layered threats. This threat analysis will be regularly updated and developments since its finalisation, in particular the Russian military aggression against Ukraine, have been taken into account in the final Strategic Compass.

 Global level	 Regional level	 Threats against the EU
Slowdown of globalisation, growing economic and political rivalry between global powers, climate change, competition for resources, instrumentalisation of irregular migration, and threats to the multilateral system.	Traditional military threats and armed aggression, destabilising interference/actions of state and non-state actors, conflict, state fragility, and inter-state tensions and external influences.	State and non-state actors targeting the EU with hybrid tools, including the misuse of disruptive technologies, cyber-attacks, disinformation, and other non-military sources of malign influence, and terrorism.

THE EU AS SECURITY PROVIDER, GLOBAL ACTOR AND PARTNER IN SECURITY AND DEFENCE

A united European commitment for a strong EU in security and defence is as crucial as ever. Building on a common sense of purpose and responsibility, the Strategic Compass specifies clear targets and milestones in four work strands:

ACT

- Up to 5,000 strong EU Rapid Deployment Capacity
- Live exercises on land and at sea
- Enhance Military Mobility
- Reinforce civilian and military CSDP missions and operations
- More rapid and flexible decision-making

SECURE

- Hybrid Toolbox and Response Teams
- Cyber Diplomatic Toolbox and Cyber Defence Policy
- Foreign Information Manipulation and Interference Toolbox
- EU Space Strategy for Security and Defence
- Coordinated Maritime Presences around the world

- Spend more and better - defence spending and incentives for cooperation
- Strategic enablers and next generation capabilities
- Boost defence technological innovation to reduce strategic dependencies

- Strengthened strategic partnership with NATO and the UN
- Cooperation with regional partners (OSCE, AU, ASEAN)
- Strong bilateral partnerships
- Military assistance to partners through the European Peace Facility

INVEST

PARTNER

STRATEGIC COMPASS

Πηγή: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/2022-03-21_strategic_compass.pdf

B. Στοιχεία της ΕΕΑΣ σχετικά με τη EU RDC

MARCH 2022
#EUDefence
#Strategic Compass

EUROPEAN UNION RAPID DEPLOYMENT CAPACITY

The European Union supports peace and stability in its neighbourhood and beyond. The EU needs to be able to react quickly, robustly and effectively to conflicts and crises outside its borders. To that end, the EU will develop a Rapid Deployment Capacity (EU RDC) consisting of up to 5,000 troops.

The EU Rapid Deployment Capacity can be swiftly deployed to respond to imminent threats and react to crisis situations. It can be tailored to different phases and scenarios, ranging from initial entry, to reinforcement or as a reserve force to secure an exit. The EU Rapid Deployment Capacity will be developed based on specific operational scenarios.

The exact parameters of the EU Rapid Deployment Capacity, including its detailed tasks, composition, and financial aspects, will be further detailed by the end of 2022 with the aim to reach full operational capability by 2025.

COMPOSITION

- **Modified EU Battlegroups**
- **Tailored force packages including air, land, maritime, space and cyber components**
- **Different levels of operational readiness**
- **Longer stand-by periods**

- **Modules composed of available Member States military forces and capabilities**
- **Strategic enablers (e.g. strategic airlift, space-based communications, medical assets, cyber defence capabilities, ISR capabilities)**

 Allows tailoring the capacity to the mission

BUILDING AN EU RAPID DEPLOYMENT CAPACITY

The new EU Rapid Deployment Capacity will benefit from the following elements:

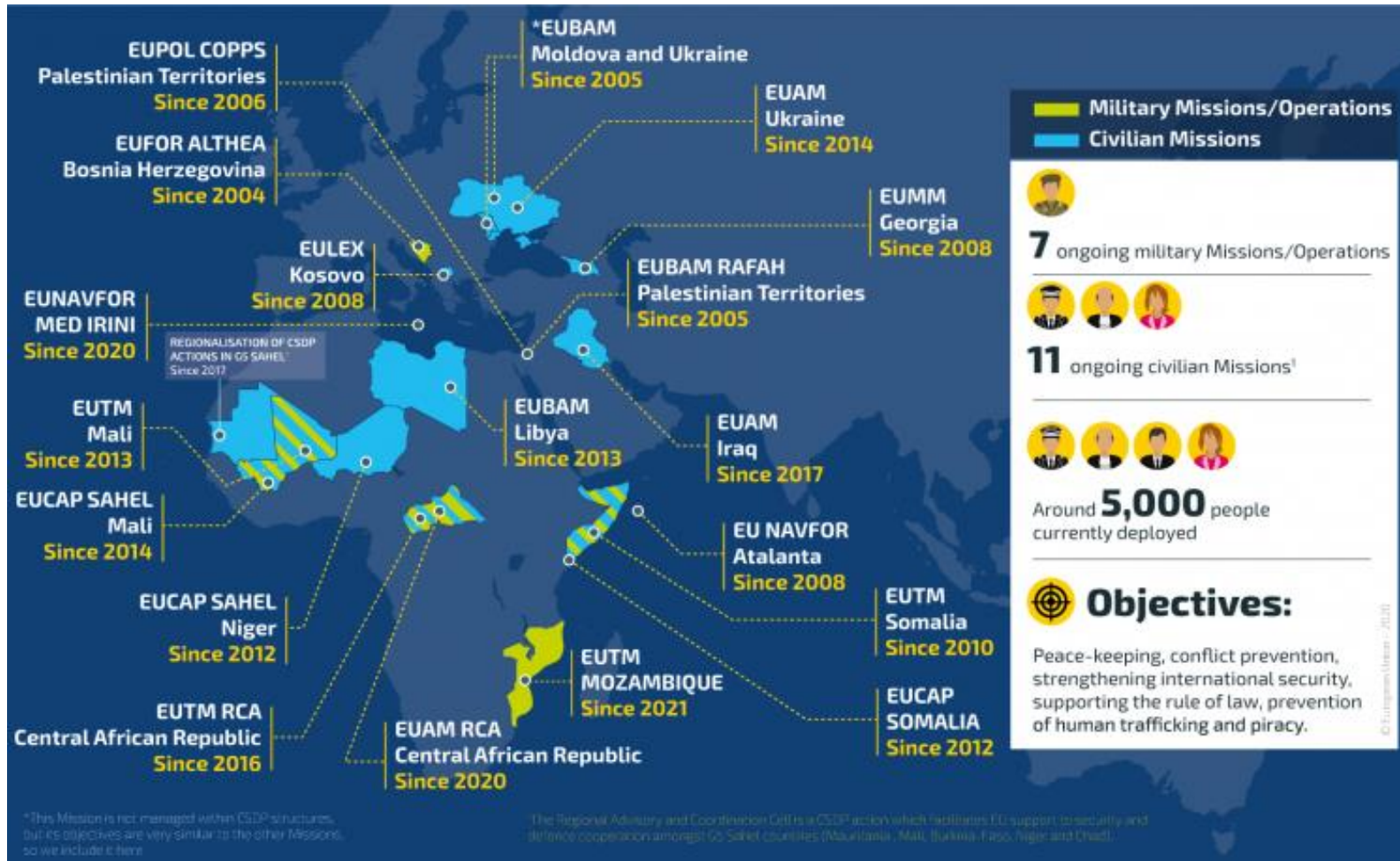
TOWARDS AN EU RAPID DEPLOYMENT CAPACITY

Roadmap

STRATEGIC COMPASS

Γ. Οι αποστολές CSDP της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πηγή: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/430/Military%20and%20civilian%20missions%20and%20operations

Δ. Στοιχεία της ΕΕΑΣ σχετικά με τη συνεργασία ΕΕ-ΟΗΕ

How does the EU work at the United Nations

HOW DOES THE EU WORK AT THE UNITED NATIONS?

Cooperation between the EU and the UN system, including the UN Secretariat and the various UN Agencies, Funds and Programmes, spans across all policy areas.

 UN GENERAL ASSEMBLY. The General Assembly is the UN's main deliberative, policymaking and representative organ. Since 2011, the EU is an observer member with enhanced status at the UN General Assembly. This allows the EU to present common positions, make interventions, present proposals and participate in the general debate each September. The added value of the EU is to coordinate among its 27 Member States to present a unified position. The EU coordinates its voting within the UN General Assembly's six main committees, as well as other bodies and agencies such as the Economic and Social Council.

 UN SECURITY COUNCIL. Article 34 of the Lisbon Treaty stipulates that EU members at the UN Security Council must act in concert and foster the interests of the EU. The presence of EU Member States at the UN Security Council and an effective coordination among them as well as with other partners contributes to the promotion of EU interests in a cooperative way.

WHAT ARE THE EU'S PRIORITIES AT THE UNITED NATIONS?

This year the EU's priorities at the 76th session of the UN General Assembly are:

 A United Nations fit for the 21st century	 Building back better	 Making the world safer
 Winning the race against climate change and restoring our relationship with nature	 Shaping the global digital agenda	 A stronger EU-UN partnership

Updated: September 2021

Promoting more effective multilateral governance and a United Nations fit for the 21st century is at the heart of the EU's priorities. The world no longer looks like it did when the UN was founded 76 years ago. To remain legitimate, the UN-centred multilateral system must show that international co-operation can improve the lives of citizens around the world.

The process initiated with the adoption of the political declaration on the UN's 75th anniversary in September 2020 provides a unique opportunity to transform and upgrade the UN system geared towards fulfilling the Sustainable Development Goals and advancing "Our Common Agenda" together.

Supporting the implementation of UN Reform

The best way to preserve and reinforce the credibility of the UN system is to make it more effective. The EU's priority is to uphold, strengthen and reform the UN and to empower the UN Secretary-General António Guterres to deliver on his ambitious **reform package**. The EU has contributed with **€30 million** to the UN's Sustainable Development Goals Fund and with **€27 million** to the UN Special Purpose Trust Fund over three years as a contribution to the funding of the reinvigorated Resident Coordinator system.

Reform implementation is linked to **the sustainable financing of the UN**. As the largest financial contributor to the UN, promoting the sound and stable financial footing and management of the United Nations is one of the priorities of the EU and its Member States.

Global Security Provider

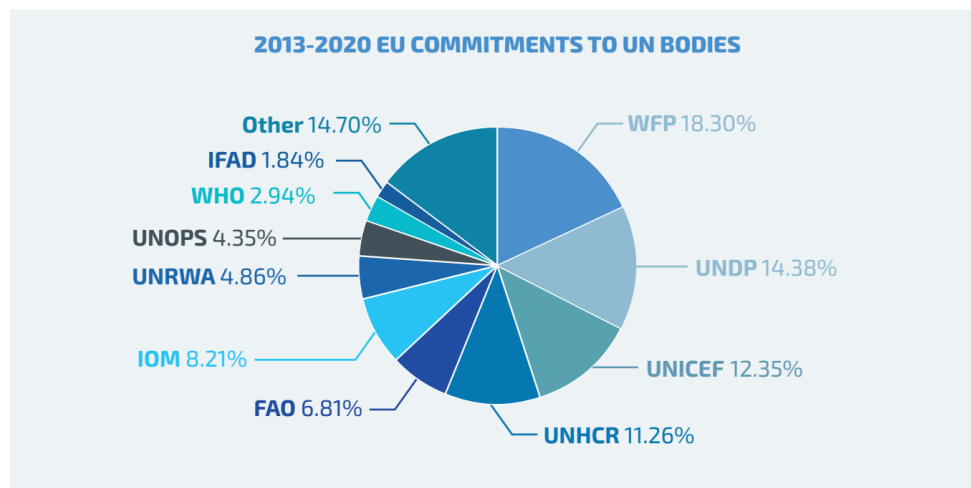
The EU has been enhancing its capacity to act as a security provider, its strategic autonomy and ability to cooperate with partners.

- Together EU Member States contribute to a quarter **of the UN peacekeeping budget**.
- The EU supports mediation efforts by providing a voluntary contribution of **€3 million** for 2019-2021 to the UN Standby team mediation experts.
- In 2019, the EU provided for the first time a direct **€2 million contribution to the Peace Building Fund**.
- The EU has contributed **€0.5 million** to support the work of the UN Office on Genocide Prevention and the Responsibility to Protect.

Major contributor

Collectively, the EU and its Member States are the single largest financial contributor to the UN system. At a time when others have reduced their contributions or failed to pay, the EU has continued and stepped up its funding to the UN system.

- The **contributions of the EU Member States amount to almost a quarter of the regular UN budget**.
- The EU and its Member States also provide about a quarter of all the voluntary contributions to UN funds and programmes.
- In 2020, the European Union committed **€3.54 billion** to the UN system as voluntary contributions.

Πηγή: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/unga_factsheet_2021-09-17.pdf

Βιβλιογραφία

<https://asean.org/>

<https://au.int/>

<https://ec.europa.eu/>

<https://eeas.europa.eu/>

<https://www.coe-civ.eu/>

<https://www.consilium.europa.eu/>

<https://www.nato.int/>

<https://www.osce.org/>

<https://www.un.org/en/>